

„Men stelt m.i. de queastie verkeert, zoo men vraagt: groentijd of geen groentijd?

Nederland kent, anders dan b.v. Duitschland, den historisch geworden toestand van groote studentencorpsen. In die omvangrijke vereenigingen met haar eigen traditiën en gewoonten, gevoelt de nieuweling zich als een vreemde. Niet een corpswet, noch een studentenjargon maakt hem groen, hij is groen. Met al den onaangename aankleef van deze eigenschap.

Den groentijd „afschaffen” schijnt mij hierom een uitdrukking zonder zin.

De eenige vraag, die zich laat stellen, is of men dien groentijd zal reglementeeren, ja dan neen. Waar nu de reglementeering de mogelijkheid schept om excessen te keeren, verkies ik haar boven de struisvogelpolitiek, die waant af te schaffen, wat zij in wezen geheel ongebreideld laat voortbestaan”.

Over niets.

Gegeven: Pen, inkt, papier.

Gevraagd: Copie voor 't S. W.

Lezer, gij zijt wellicht, ik wil 't althans voor U hopen, bedreven in 't oplossen van vraagstukken uit v. d. Well, misschien zelfs uit Spruyt, hetgeen Uw waarde voor de gemeenschap belangrijk verhoogt, maar hebt gij ooit getracht het bovenstaande probleem op te lossen?

Op het oog lijkt het eenvoudig, men meent alle benoedigheden te hebben (zelfs vloeit is voorhanden), maar och, waag het niet zonder meer U aan de oplossing van dit vraagstuk te zetten, wanneer gij niet nog een gegeven hebt, n.l. de inspiratie. Of eigenlijk, ook die kunt gij missen, wanneer gij namelijk voorzien zijt van een onderwerp waarover gij wenscht te schrijven, en gij tevens een zekere bedrevenheid bereikt hebt in 't maken van schoone volzinnen, en gij alle schuchterheid van U zet, die U, uit overdreven hoogschatting van eigen werk, wellicht zou verhinderen producten van Uw geest, zonder inspiratie geschreven, aan het publiek voor te zetten. Zóó toegerust is 't mogelijk, dat gij een draaglijk artikel in elkaar zet. Maar, ai mij, ik arme, ik mis dat eenig noodige, n.l. het onderwerp en de inspiratie.

Leeg als mijn kachel, zoo leeg is mijn geest, en zwart als diezelfde kachel, zoo zwart is mijn ziel. Want zonder zielswroeging heb ik mij gezet om een artikel te schrijven zonder inhoud. Letters, zwart op wit, zullen er zijn, maar inhoud geene! Schrik niet, en vervloek mij niet, want gijzelve doet toch dagelijks niet anders dan Uw oogen en geest kwellen met zulke inhoudslooze zaken. Leest gij geen krant? En is drie kwart van den inhoud eener krant niet inhoudsloos? Voelt gij, tusschen twee haakjes, de diepe philosophische beteekenis van die laatste zin? Hoeveel journalistiek werk heeft eenige beteekenis? en hoeveel leegte van geest wordt niet elken dag handiglijk door zwarte letters verborgen? De grootste kunst van den journalist is over niets iets te schrijven.

FEUILLETON.

Naar aanleiding van het boekje getiteld:

Aan de ouders die zoons naar de Hoogeschoolen zenden. De groentijd, een academisch misbruik en de weg ter afschaffing door een Hoogleraar (J. J. M. DE GROOT)

door de Redactie.

Indertijd ontvingen wij de brochure: „Heeft de groentijd nog reden van bestaan?” door Mevrouw van Holthe tot Echten. Wij hopen dat velen zich onze bespreking daarover nog zullen herinneren, waarin we dit boekje aankondigden en aan een ieder ter lezing aanbevolen, daar daarin veel waars en sympathieks gezegd werd en wij hoopten dat de invloed daarvan uitgaande een krachtig middel zou zijn om de misstanden die de groentijd nog steeds aankleven te bestrijden.

Thans — ontvingen of beter gezegd — kochten wij een boekje dat bovenstaande wijdloopse titel draagt. Bij de hier te volgen bespreking zal het ons eenige moeite kosten

Een Studenten Weekblad, is ook een weekblad, en behoeft dus geen uitzondering te maken op die keurige gewoonte, die U telkenmale zoo aangenaam bezighoudt, n.l. het doen lezen van iets, dat niets is.

En is zelfs het absolute niets niet waard besproken te worden?

Is er iets grooters en verheveners dan niets. Niets, de volkomen leegheid, het Nirwana, de grijze oneindigheid, de ruimte zonder heelal, neen zelfs dat niet, want dan ware er nog ruimte, maar zelfs de ruimte weg, dan is er niets.

Niets is 't meest grootsche, dat ons denkvermogen kan omvatten, voor alle grootsche dingen is ons denkvermogen te benepen, ons denkvermogen kan geen Godheid omvatten, maar wel 't niets, door steeds te abstraheeren, benaderen wij dat eenig groote: het niets.

Niets is het meest abstracte begrip, de abstractie van alle abstracties, het eenig ware. Immers waar niets is kan ook geen onwaarheid meer zijn, omdat er niets is, maar als er niets is kan er ook geen waarheid meer zijn, want er is niets, dus is niets niet het eenig ware, en ook niet de abstractie van alle abstracties, want abstractie kan er niet zijn omdat er niets is.

Dus niets is niets.

En zie nu eens aan. Niets is niets, en uit niets kan nooit iets geboren worden. Ik meen dat Lavoisier dat beweerde. Welnu hij had 't heelemaal mis. Uit niets kan wel iets geboren worden. Uit niets kan een artikel geboren worden en uit veel niets kan een krant worden volgeschreven.

Wanneer gij nu morgen uw krant weer terzijde legt met de opmerking: „Er staat weer niets in de krant vandaag”, knoop er dan een kleine philosophische beschouwing aan vast en overweeg dat Lavoisier het mis had, en dat uit niets veel kan voort komen.

Als daar is onze heele pers met ap- en dependenties.

B. S.

Protest tegen de vereenvoudigde spelling.

De vereenvoudigde spelling heeft nog steeds zijn groot aantal tegenstanders, waarvan het zo nu en dan aanvallen te duchten heeft, die, hoe belachelijk en onbenullig ook, de goede zaak in diskrediet brengen bij onwetenden en onverschilligen. Tot dergelijke aanvallen behoort ook het adres van Nederlandse letterkundigen, gericht aan de Minister van Binnenlandse Zaken, ter „voorkoming van het op handen zijnde gevaar, het Kolléwijnse, dat als een ramp voor het Nederlandse volk moet worden beschouwd.”

Ik kan me voorstellen dat zij, die niet op de hoogte zijn van de kwestie, 't eerste ogenblik overrompeld worden door al die bekende namen van het puikje van onze hedendaagse letterkundigen, maar wie er even over nadenkt, moet toch toegeven, dat alle denkbeelden hierin verkondigd meer dan belachelijk zijn en als aantijging kunnen dienen tegen het gezond verstand van onze grote kunstenaars.

onze verontwaardiging niet te onpas lucht te geven. Nu wij er ons voor zetten om een alleszins beschaafde en ge-gronde bespreking te geven, zal bij het herlezen eenige bezadigheid plaats moeten maken voor de stemming waarin wij bij het lezen verkeerden en die zeer juist werd uitgedrukt door een medelezer, die opmerkte: ieder, die dat boekje leest, stoot onwillekeurig om de twee bladzijden een vloek of een „'t is te gek” uit.

Reeds veel is over dit boekje geschreven, door andere afdoende besproken punten zullen wij dus laten rusten.

De nadruk willen wij evenwel leggen op de oorzaak van de zooeven besproken stemming, die het lezen ervan opwekt. Het is n.l. de oprechte verklaring van prof. de Groot door tal van bladzijden heengeweven, in ronde studententaal luidende: „Gij, studenten zijt ploerten, wel is waar onbewust, maar ploerten zijt gij, leden van studentencorpsen”. Wanneer waar was wat de schrijver zegt in zijn voorrede:

„ik weet en begrijp dat het groenen misbruik is van „academische vrijheid door de studentencorpsen gemaakt „teneinde schendende handen te slaan aan de vrijheid van „onervaren jongeren met het doel deze, uit zucht om zich „te vermaken, te onderwerpen aan zekere behandeling en „bewerking, tot hun grof lichamelijk en zedelijk nadeel”.

„Ofschoon ten volle overtuigd, dat een taal is als een steeds veranderend organisme en allermint gehecht aan de spellingswijze en het taalsysteem van De Vries en Te Winkel, meenen zij echter, dat een poging tot verandering die practisch de schrijftaal aan de spreektaal onderschikt bij ons te lande van een verkeerd beginsel uitgaat.”

Denken we ons terug naar de tijd van het ontstaan van de schrijftaal, dan voelt toch iedereen, dat juist in beginsel de schrijftaal ondergeschikt moet zijn aan de spreektaal. 't Is toch eigenlijk niets meer dan een op-schrift-weergeven-van-de-klanken, die men aan een ander zou willen laten horen. De schrijftaal is dus een soort telegrafie. Wat is er nu noodzakelijker dan een algemeen-vestigde-nationale schrijftaal, die iedereen die de tekens geleerd heeft, begrijpen kan. En de opinie als zou dan zo'n algemeen-vestigde schrijftaal, die tussen haakjes altijd en in alle landen bestaan heeft en nog bestaat en zal blijven bestaan, voor dichters bezwaar opleveren om hun ritmiek en intonatie weer te geven, wordt teniet gedaan wanneer men er tegenover stelt andere schrijvers als Marcellus Emants en Dr. C. G. N. de Vooy, die toch wel in vereenvoudigde spelling kunnen schrijven. 't Is trouwens te kinderachtig om hier langer over uit te wijden. Wanneer een dichter, om een zekere klankengolving te bereiken, een woord in onderdelen verschikt of aanvult of er nieuwe woorden bijmaakt, laat hem z'n gang gaan, hij verrijkt er onze taal mee, maar dat heeft toch niets met spelling te maken.

Nu verder. In 't protest wordt gesproken van het „Beschaafd Nederlands”, dat als norm onbruikbaar wordt geacht; maar waar moet dan in 's hemels naam de schrijftaal naar geregeld worden. Men kan toch niet van 't een of ander plaatselijk dialect uitgaan. Dat door het gesproken woord meer dan door het geschreven beschaving en ontwikkeling gediend worden, zal ook elke vereenvoudiger toegeven. Dat het streven naar taalvereenvoudiging en praktische beknoptheid uitgescholden wordt voor „het utiliteitsbegrip van een langzaam ver-amerikaniseerend zakenleven”, ligt in het niet-begrijpen van de toch zo eenvoudige kwestie. 't Heeft veel van een schermen met grote woorden. Al lang voor dat Amerika ontdekt was (zou men kunnen zeggen) hebben veranderingen in de schrijftaal uit prakties oogpunt en utiliteitsbegrip plaats gehad. Die veranderingen blijven altijd noodzakelijk en zullen dus ondanks alle tegenstand moeten gebeuren. Verder wordt het „Kollewijnse” als een streven beschouwd „dat regelrecht op geestesverarming en daarmee vermindering van beschaving uitloopt”. De logika is hier ver te zoeken. Waar enige regels tevoren door henzelf erkend wordt, dat door het gesproken woord de beschaving meer gediend wordt dan door het geschreven, wordt hier het vereenvoudigd-geschrevene beschuldigd oorzaak te zijn van vermindering in beschaving.

Ik meen hiermee voldoende te hebben aangetoond, dat een dergelijk adres, door welke op-ander-gebied-ook-nog-zo-voortreffelijke mensen ondertekend, geen geldend protest kan worden genoemd. Zij die dit niet akcepteren verwijst ik naar mannen als Prof. H. Kern, Dr. R. A. Kollewijn, P. Valkhoff en anderen die op wetenschappelijk letterkundig gebied in ons land vooraanstaan.

A. D. J.

Op blz. 12:

„Hebben zij zich dus ooit vatbaar getoond voor het elementaire en zeker niet ingewikkelde begrip, dat het steunen van den zwakkere tegen overmacht en het misbruik daarvan van heilige plicht is van iedereen in de samenleving; dat het tegenovergestelde onzedelijk is, even goed als alles wat strijd tegen de eerste beginselen van zedelijkheid waarop de maatschappij berust, dubbel onzedelijk wanneer het geschiedt uit zucht om zich te vermaken? Toonden zij dus ooit doordrongen te zijn van het besef, dat vermaak ten koste van anderen laag is, het zich te verschaffen ten koste van zwakkeren nog lager en wanneer het gewettigd wordt door voorschriften en reglementen, in het onbeschrijfelijke, in het dolle loopt?”

Op blz. 77.

„Vertoon van macht en eigen grootheid tegenover minderwaardig geachte weerlooze slachtoffers is toch zoo verlokkelijk, zoo aantrekkelijk en aanstekelijk! Het staat tegenover hen en de mede studenten zoo kranig, „aardig” en „flink” te kunnen donderen! Juist die dingen — de kwaadste uitwassen van onvoldragen jongelingskarakters — vormen den duivelschen kant van dat door en door perverse, altijd gevaarlijke instituut.

De groentijd op „Debating”.

De Heer R. A. van Sandick, o. r., secretaris van het Koninklijk Instituut van Ingenieurs en Wethouder van Onderwijs te 's-Gravenhage, heeft de uitnodiging van het Bestuur aangenomen om op „Debating” over dit onderwerp te komen spreken, Woensdagavond 11 Mei.

Waar de spreker mede-ondertekenaar is der circulaire aan Ouders en Voogden gericht om te waarschuwen tegen het groenloopen, zal de vergadering zeer belangrijk worden, vooral omdat de Heer v. S. als vurig debater bekend staat.

De Heer van Sandick zal geen stellingen verdedigen, maar het onderwerp: „De Bedenkingen tegen den Groentijd”, inleiden. We hopen dat de stampvolle benedenzalen getuige zal zijn van deze vergadering, waarin het hoor en wederhoor omtrent den groentijd ruimschoots zal toegepast worden.

Studiebelangen.

Handleidingen-Vereeniging.

Het bestuur maakt de leden opmerkzaam op het verschijnen van de door den heer A. B. van Hamel, Cand. E. I., opnieuw bewerkte handleiding:

DIFFERENTIAAL I,

waarin in afwijking met de gewone werkwijze de grondbeginselen der differentiaal-rekening uitvoeriger worden uiteengezet.

De Handleiding is verkrijgbaar bij de Technische Boekhandel en Drukkerij J. Waltman Jr. te Delft.

De Enquête der C. C.

Nu van de algemeene enquête, onlangs gehouden door de Centrale Commissie tot behartiging der studiebelangen, de verschillende antwoorden zijn binnengekomen, willen we hieromtrent één en ander mededeelen, teneinde ook de ingeschrevenen van verschillende der geuite wenschen op de hoogte te brengen. Hierbij zal de Centrale Commissie haar meening naast die der antwoorden stellen om ook op deze plaats haar standpunt uiteen te zetten. Natuurlijk kan ze niet eenige der antwoorden niet meegaan, ook al daar vele studenten eenzelfde kwestie van geheel verschillend standpunt bezien. Steeds blijft de C. C. ijveren in het belang der ingeschrevenen, en tracht ze, in welwillende samenwerking met de hoogleeraren, dat belang te behartigen.

In de eerste plaats zouden we willen schrijven over het gebied der Algemeene Wetenschappen, en wel:

Op blz. 81.

„Met de vrijheid van den aankomeling is het sedert dien (de reglementeering) totaal gedaan geweest; hij is geworden tot een voorwerp, afgeschreven, uitgeleverd, besteld, „genomen”; gesmeten, beschimpt; gehoond, gescholden; „een minderwaardige, ontkleed, geslagen, met bier en „en dranken gesmeten, vaak zelfs bespuwd; met kaal-geschoren hoofd berustende in zijn eigen onderworpenheid „en karakterloosheid; terwijl de ontgroener daartegenover „is geworden een verfijnde plaaggeest, of een brunt.

„Vooral geldt dit laatste voor de domsten en de botsten; „iedereen weet, dat die geraffineerd worden als het erop „aankomt een weerloos mensch te treiteren. Het sarren „wordt voor de eerstejaars een soort van wellust of sport, „en op de lauweren, daarin behaald, gaan vele hunner, „als ze onder elkaar zijn, of in vertrouwd gezelschap, nog „prat.

Op blz. 122.

„Die gedwongen visites hebben een waarheid een ander „doel dan kennismaking. Zij dienen tot vermaak van hen die „ze ontvangen, en wel tot vermaak van de laagste soort: „ten koste van onervaren jongeren. Zij dienen bovendien „tot vanity-fair, waarop men met meerderheid in menschen-

1°. *Over de colleges.*

Hierbij maken meerdere studenten zich zorgen wegens een te korte en te laat in de cursus vallende behandeling der Differentiaal-vergelijkingen. Tevens bestaat ook het verlangen naar meerdere toepassingen.

De C. C. is doordrongen van de beteekenis dezer onderwerpen en zal er binnenkort op terug komen.

Wat de exameneischen der Wiskunde betreft, deze zijn zeker niet te hoog te noemen. Het is door meerdere zelfstudie, dat de noodige bekwaamheid verworven moet worden in die vakken, die niet geheel op college gedoceerd worden.

Omtrent het college Natuurkunde, Algemeene cursus, komt een algemeene wensch tot beperking der leerstof tot uiting. Bij haar streven naar beperking van het aantal college-uren kan de Centrale Commissie hierin geheel mede gaan. Echter wil ze er op wijzen, dat waar elke inzender een bepaald gedeelte overbodig acht, elke faculteit weer een ander gedeelte der cursus noodig heeft, zoodat inkringing zeer licht één der faculteiten schaden zou. Voor de civiele afdeling zou beperking misschien nog het meest op den voorgrond treden, bv. de onderwerpen buiging, wringing, vloeistoffen enz. Op dit onderwerp zal in de ingeschrevenen-afdelingsvergadering worden teruggekomen.

Naast beperking der leerstof vragen andere inzenders om een behandeling van de beginselen der trillings- en electronentheorieën.

2°. *De regeling der Prop. examens.*

Vele studenten dringen aan op de instelling van Prop. examens in Mei en in Januari. Daarbij wordt dan verwezen naar de Candidaats-examen. Maar men vergeet daarbij, dat de colleges van het derde studiejaar een dergelijk onafgebroken geheel vormen, dat het zeer bezwaarlijk zou zijn, indien plotseling met Januari, velen, geheel niet op de hoogte van het voorgaande, in de cursus zouden invallen. Dit zou zeer storend werken. Bij de vijfde-jaarscolleges is invallen wel mogelijk, daar deze niet zoo'n absoluut geheel vormen en trouwens veel minder in aantal zijn. Daartegenover zou de gewenschte verandering met het oog op praktisch werken inderdaad voordeelen kunnen hebben.

Een examen aan het einde van het 1^e en van het 2^e jaar zou voor vele vakken onuitvoerbaar zijn en schaden aan de gedachte, dat elk examen de afsluiting van een deel der studie beteekent. Ook zou het praktisch werken na het 1^e jaar er zwaar door gedrukt worden. De conclusie der C. C. is dat de voordeelen der huidige regeling overwegen boven de nadeelen.

3°. *Tentamens.*

Zowel voor de prop. als de candidaats-examens wenschen zeer velen tentamens. Bij deze algemeen gevoelde drang sluit zich ook de Centrale Commissie aan, en zal er binnenkort ter bevoegder plaatse de aandacht op vestigen.

4°. *Verlichting, lokaliteiten.*

Hierop is dikwijls, terecht, veel aan te merken, maar de kwalen worden veelal veroorzaakt door de oude gebouwen waarmee men zich behelpen moet. In dit verband wil ik nog wijzen op een bezoek bij Prof. Dijkhoorn, waarbij bleek,

„wijsheid ook op sexueel en allerlei ander gebied kan „pronken: verder om zijn beteekenis als student en corpslid te toonen door de andere partij te vernederen, te „honen, te beledigen, te kwellen, m. a. w. zijn zelf gebakken „rechten” als ontgroenend Corpslid te gebruiken, te misbruiken met overmacht tegen groote kinderen.”

Deze geheele blz. 122 gaat op deze wijze verder.

Op blz. 152.

„Wie lezen wil en lezen kan, ziet het nu door hen zelven „volmondig bekend en beleden welk een poel het groen „wezen is, en hoe allerbedroevendst laag de zedelijkheidsbegrippen van de studenten zijn, die hunne aanstaande „Corpsbroederen daarin neersleuren; of juist gezegd, tot „welk laag peil hun zedelijkheidsbegrippen afzakken, zoodra de groentijd hun het jaarlijksche contingent komt „leveren, waarop zij in dien poel hun lust tot vermaak „van de laagste soort — ten koste van zwakkeren — kunnen „botvieren.”

Wanneer dit alles waar was, dan — wij erkennen het volmondig — waren wij ploerten. „Onbewust” zegt prof. de Groot op verscheidene plaatsen, b.v. op blz. 78:

dat Z.H.G. een speciaal onderzoek had gemaakt van betere collegebanken, met bredere bladen voor het nieuwe Werktuigbouwkunde-gebouw.

Hiermede zijn enkele der punten betreffende de Algemeene Wetenschappen besproken.

De C. C. hoopt met medewerking der hoogleeraren spoedig enkele zichtbare resultaten van hare bemoeiingen te verkrijgen.

C. C.

TOONEEL.

„HET CONCERT” van Hermann Bahr, door „Het Tooneel”, Dir. W. Rooyaards.

Tegen het einde van het seizoen zijn Van Eysden en Rooyaards nog eens gaan wedijveren, dank zij ons zalig landje, waar diefstal alleen gestraft wordt wanneer stoffelijke zaken zijn gestolen, om het eerst voor den dag te komen met bovengenoemd blijspel.

Een uit het Duitsch vertaald stuk, dat goddank geenerlei overeenkomst vertoont met wat gemeenlijk onder de vlag „Blijspel” de Deutsche „Bühne” verlaat om hier de goe-gemeente te amuseeren. Het meest appreciabele in dit Deutsche stuk is dat 't zoo weinig Duitsch is.

Hermann Bahr heeft iets van de „Jugend”mensen, de Zuid-Duitschers, de Münchener kunstenaars, hij past bij Bierbaum en dezulken. Er tintelt geest in dit blijspel, geest van bijzonderen aard, met een sarcastisch tintje, en daarin onderscheidt zich zijn blijspel zoo gunstig van de gewoonlijke Deutsche blijspelen, waarin geest niet te vinden is. Hij zoekt geen onmogelijke situaties, haalt geen lachsucces, of behoeft dit althans niet te doen, uit de uiterlijkheden van zijn personen en weet zijn stuk behoorlijk af te sluiten.

De inhoud is in 't kort deze. Gustav Heink, pianovirtuoos, is ondanks de halve eeuw die hij reeds op dit ondermaansche heeft gesleten nog zeer jeugdig, vert-galant, en aanbeden door zijn vrouwelijke leerlingen. Een aanbidding, zooals wij die ook wel gezien hebben (denk aan Marcoux, Isalberti et tutti quanti), die alles doet vergeten, en de deugdzaamste vrouwen tot . . . enfin tot rare dingen voert. Heink beschouwt dat alles als een aardigheid, die nu eenmaal tot zijn vak behoort en waaraan hij niet zonder welgevallen deelneemt. Zoo nu en dan moet hij dan ook zoo'n privé-concert geven ten huize van een of ander groot heer, tenminste voor de buitenwereld heet dat zoo, maar het komt er op neer dat hij dan een klein uitstapje maakt, in gezelschap van een zijner aanbidders, naar een hut in 't gebergte.

Bij 't begin van 't stuk, deelt hij zijn verzamelde leerlingen mede dat hij weer een concert moet geven en daarom afreist. Diepe verslagenheid heerscht alom. Eenmaal weg wordt zijn handelen nauwkeurig door de leerlingen besproken en de eenigszins hysterisch aangelegde Eva Gerndl vindt uit dat Heink er ongetwijfeld met een der leerlingen, Mevrouw Jura, van door is. Maar zij, Eva, zal den grooten man weten te redden uit de klauwen van dat „wezen”.

(Zie verder Tweede Blad).

„Immers is dit Corpsrecht zuiver onrecht, gegrond op „niets hoegenaamd dan aanmatig van jongens, die zich verbeelden volslagen mannen te zijn; onbewust onrecht „wel is waar, doch in aanmerking genomen tegenover wie „het zich durft stellen, van het allergrofstste allooi en nog „misdadig erbij indien men in het oog houdt, waartoe het „wordt instand gehouden, en wat het telkenjare uithaalt en op blz. 15

„Nu vraag ik alweer, of zoo een haast ongelooflijke arrogantie bij zulke jongelieden van opvoeding wel bij mogelijkheid zou kunnen bestaan, indien zij zelfs maar een flauw „besef hadden van de beteekenis en de draagwijdte van het „gedoe?”

Van deze wijze waarop prof. de Groot onze „ploerten”-streken nog tracht te vergoelijken zijn wij zeer zeker niet gediend. Mogen wij al in levenservaring en levenswijsheid te kort schieten, mogen wij al in onzen onderlingen omgang, onzen gezonden jeugdigen aard niet verloochenen, onbewust zijn onze daden geenszins!

Nogmaals: bevatte het geschrift van prof. de Groot de volle waarheid, dan zouden wij allen den naam van ploerten verdienen. De buitenwereld oordeele. (Wordt vervolgd).

TWEEDE BLAD

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van 30 APRIL 1910. No. 26.

Een poosje later komt zij diep wanhopig, bij de door alle damesleerlingen gehate vrouw van den virtuoos, raad zoeken om 't schrikkelijke wat zij volbracht weer te niet te doen. Zij telegrafeerde n.l. aan Dr. Jura, dat zijn vrouw er met Heink van door is, met opgave van de plaats waar 't schuldig paar was te vinden en nu vreest zij voor den afloop van het geval. Het idee dat Dr. Jura den grooten meester zou kunnen doodden, maakt haar bijna waanzinnig. Echter Dr. Jura, is geen man om menschen te doodden, zooals blijkt wanneer hij kort daarop bij mevr. Heink verschijnt om de zaak te bespreken. Dr. Jura is feitelijk de hoofdpersoon uit 't stuk, hij is op zijn manier een natuur-mensch, d.w.z. hij wilde alle menschen liefst zoo natuurlijk mogelijk zien handelen, welke wensch alleen tot gevolg heeft, gelijk hijzelf opmerkt, dat hij de roep heeft gek te zijn, 't geen 't bijzonder voordeel biedt dat hij altijd eerlijk en tactloos kan zijn. Zijn ideeën zijn soms paradoxaal maar toch au fond zit er waarheid in; en zoo komt hij nu mevr. Heink vertellen wat zijn ideeën zijn over 't geluk der menschen. Hij houdt van iedereen en wenscht iedereen gelukkig, hij houdt van zijn vrouw en wenscht haar gelukkig te zien, dus redeneert hij verder, wanneer mijn vrouw werkelijk gelukkiger is met uw man dan met mij, nu dan moet zij haar geluk ook houden. Hij vreest echter dat wellicht Heink de kwestie niet zoo ernstig bedoelt, en dit wenscht hij dus eerst te onderzoeken. Mocht nu de zaak zoo zijn als hij meende dan blijft alles in 't oude, is 't echter niet zoo en zullen Delphine en Heink gelukkig zijn, welnu laat zij 't zijn. Een bezwaar is Heink's vrouw en Jura zelf, die komen er bekaaid af, maar ook hierop vindt hij iets, want immers als zij elkaar goed aanstaan, waarom dan ook niet samen een paar gevormd.

Dit alles zullen zij nu samen eens aan Heink en Delphine voorleggen.

2e Bedrijf, de hut, liefdes gekweel van Heink en Delphine, aankomst van Jura en mevrouw Heink. Consternatie, eindelijk kalmt en Jura begint zijn uiteenzetting.

Deze scène is heerlijk, voor Heink was de kwestie niet anders dan een van zoovele avontuurtjes, en nu wordt hem op den man af gevraagd of hij van Delphine houdt, hij kan moeilijk anders dan ja zeggen en zoo komt 't er dan toe dat Jura uitroept: En kijk nou eens, hoe mooi dat uitkomt! U houdt van mijn vrouw, en ik van de Uwe zoo komen dus twee nieuwe huwelijken.

Moeilijk laat zich nu vertellen hoe de situatie dan verder is, langzamerhand komen allen tot de overtuiging dat de eenige geschikte toestand toch feitelijk de oorspronkelijke was. Jura gaat er met zijn eigen vrouw vandoor en Heink blijft in de hut met zijn vrouw. (Dit alles gaat natuurlijk niet zoo vlug in zijn werk maar beslaat twee bedrijven).

Nu eerst ziet Heink wat hij eigenlijk aan zijn vrouw heeft, hoe zij alles voor hem is, en hem, die niet meer dan een groot kind is in alles leidt. Hij geeft dan een kostelijke berustende verklaring van zijn vele „Concerten”, maar hij zal dan toch trachten zich te beteren.

Maar ach, juist is zijn vrouw weg, of daar verschijnt Eva Gerndl die in haar angst en woede den meester is nagereisd, en 't duurt geen 5 minuten of de situatie is weer dezelfde als met mevr. Jura. Dit vormt het goed gekozen slot.

De uitvoering viel over 't algemeen te roemen, al kwamen de vele geestigheden niet alle evengoed uit. Rooyaards als Heink, was niet erg naar mijn smaak, het fijnere dat nog wel degelijk in den figuur zit, kwam bij hem absoluut niet, hij was weinig meer als de „Jouisseur”, zonder dat hij erin slaagde de kunstenaar te doen voelen.

Chripijn was uitstekend als Dr. Jura, zijn spel was misschien iets te geagiteerd, 't al te vlot spreken heeft hij nog uit zijn Prot-tijd over, maar over 't algemeen vond ik de vorm, die hij aan Dr. Jura had gegeven, zeer aanne-melijk. In kleeding had hij misschien iets minder eigenaardig kunnen zijn, maar zijn geheele Dr. Jura was er toch een, die bestond.

Wat de dames aanging, was mevr. v. Kerckhoven te loven als mevr. Heink, daarentegen was mej. v. d. Wiele een zeer ongelukkige houderige Delphine. Mevr. Caroline v. Dommelen, chargeerde wel wat de figuur van Eva, (een

fout die zich m. i. bij alle spelers een weinig voordeed), maar was toch soms uitstekend. Mevr. Sablairole gaf nog een keurig type, van de huishoudster bij Heink en Const. v. Kerckhoven een uitstekende huisbewaarder van de hut.

B. S.

Technische Hoogeschool.

AFDEELING DER SCHEIKUNDIGE TECHNOLOGIE EN MIJNBOWWKUNDE.

De Voorzitter van de Afdeeling der scheikundige technologie en mijnbouwkunde van de Technische Hoogeschool maakt bekend, dat zij, die zich wenschen te onderwerpen aan het examen voor scheikundig ingenieur of mijnningenieur, dat zal worden afgenomen in Juni en Juli 1910, zich hiervoor schriftelijk hebben aan te melden bij den Voorzitter der afdeeling, Professor Dr. M. W. Beyerinck, Nieuwe Laan te Delft, vóór den 10^{den} Mei 1910.

Formulieren voor de aanmelding zijn verkrijgbaar in den Technische Boekhandel en Drukkerij J. Waltman Jr., Delft.

BERICHTEN EN MEDEDEELINGEN.

ELECTROTECHNISCHE VEREENIGING.

Het Bestuur der E. T. V. heeft zich den 26sten April l.l. geconstitueerd als volgt:

H. G. J. A. van Swaay,	President.
H. E. P. van Dijk,	Secr.-Archivaris.
J. W. van der Heide,	Penningmeester.
H. J. Herbig,	Vice-President.
U. Ph. Lely,	Bibliothecaris.
E. Heybroek,	Afgevaardigde C. C.

Namens het Bestuur,
de Secretaris: H. E. P. VAN DIJK.

Samenlevingsleer.

7e Voordracht.

STAATSLEER. (Vervolg).

4. De Rechtsstaat.

De *rechtsgemeenschap*, die in haar subjectief aanzicht de bezit-name recht-vaardigde en tot recht „heiligde”; die in haar objectief aanzicht bestaat uit eigendomsverhoudingen en als haar absoluut aanzicht zich als de Rechter openbaarde in elk Burger, wordt op deze wijze tot een samenleving van zedelijke aard van deze Rechters, de levende, oorspronkelijke grond van de *Rechtsstaat*, waarin het algemeene, dat verborgen werkt in de Rechtsgemeenschap, tot een macht wordt die de Burgers beheerscht en wijdt tot *recht-scheppende organen*. Ze is m. a. w. de overziel der Rechters om een Emersonsche term te gebruiken, als het Rechtsvormende Instituut in het algemeen, dat als *rechtsbewustzijn* werkt in de enkelingen.

Door de sociaaldemocraten wordt gewoonlijk de *Gesamtarbeiter*, de analoge categorie der economische samenleving verward met deze *Gesamtrichter*, wat aanleiding geeft tot eidelooze vruchteloze debatten over de specifieke, van het oeconomische onderscheiden, natuur van het rechtsbewustzijn. Marx noemt het recht de vorm waarin de economische samenleving bewust wordt. Terecht. De vormeloosheid en onbewustheid, het vanzelf gaan van het economische geschieden dringt naar vorm, naar leiding en stelselmatige ordening, kortom naar bewustheid, want alle bewustheid is doelbewustheid, (cf. 3e voordracht) en de historische roeping van het proletariaat is een nieuwe Rechtsstaat, nieuwe rechtsvormende instellingen, te vormen op het puin der voorsocialistische, die door het kapitalistische concurrentiestelsel de Rechtsgemeenschap en Rechtsstaat verzwakt en de leiding der menschheid uit de handen dezer verlamde Rechtsgemeenschap overgebracht hebben naar economische instellingen.

Zooals de *Gesamtarbeiter* naar zijn eenheid streeft, d. w. z. naar zijn bestaan, zoo ook het rechtsbewustzijn

HET WETENSCHAPPELIJK LICHAAM.

De kapitalistische orde der economische en juridische samenleving verstoort beide en wekt de reactie der organiserende algemeenheid op, wat men socialisme noemt. Het is dus een dialectische (in Hegels zin) noodzaak, een redelijkheid, die de klassenstrijd van binnen uit beheerscht en de „omstandigheden” als werkbare omstandigheden doet begrijpen.

De ziellooze woordentwisten tusschen marxisten en revisionisten over de „wijsbegeerte van het proletariaat”, kan alleen de Hegeling met de dialectische klaarheid der rede ter zijde leggen. De klassenstrijd is het algemeene „das sich gewaltsam durchsetzt” (Marx. Das Kapital I, passim) uit de verwarde gang van zaken der los-bandige bijzonderheden tot een gemeenschap van scheppende persoonlijkheden, die zowel de economische als de zedelijke orde herstellen.

Deze zedelijke gemeenschap is de Rechtsstaat, die analoog is aan de economische organisatie, die de Gesamtarbeiter in zich ontwikkelt.

Een logisch analogon, dat zich in de werkelijkheid realiseert of „openbaart” als de parallelle samenhang van economische en zedelijke arbeid, waaruit het socialisme bestaat.

De burgerlijke „radicalen” kennen alleen de Rechtsstaat bij ondervinding, miskennen deze logische en feitelijke samenhang en „verwateren” het socialisme tot philanthropie of gepreek over de zedelijke natuur en de rechten van de mensch. De marxisten miskennen hunnerzijds eveneens deze samenhang, vereenzelvigen economische samenleving en Rechtsorde en wantrouwen de recht-scheppende oorspronkelijkheid der revisionisten. Alleen het logisch geschoolde bewustzijn kan in de verwarring der werkelijkheid van nu met onfeilbare zekerheid het dialectische evenwicht bewaren, waaraan alles innerlijk gehoorzaamt.

De plaatsruimte laat niet toe de dialectiek der zelfontwikkeling van de Gesamtarbeiter of economische persoon te geven, die evenwel per analogiam gemakkelijk is af te leiden uit de dialectiek van de nu te behandelen analoge categorie van de politieke persoon, het subjectieve staatsbewustzijn, waartoe de rechtspersoon wordt door versmelting met alle rechtspersonen tot de kristallen grondslag van de Staat uit de bewogen functionaliteit van de uit het individueel begeeren zich ontwikkelende rechtsgemeenschap, die zich in de individuele rechtspersonen opheft als terminus ad quem. De onaantastbaarheid der persoonlijk soevereiniteit is dus niet oorsprong, maar kanon, ideaal, van de rechtsgemeenschap. De handhaving der rechtspersoon tot een de pure feitelijke van het rechtsleven bedwingende macht is doel en wezen van de Staat, want deze bestaat uit de substantie, die in de dialectiek der rechts-ontwikkeling voortdurend gevormd wordt. De Rechts-gemeenschap is m. a. w. de Staat in staat van wording. Zoo ontwikkelen zich voortdurend uit de brutale machts-feitelijke van het recht „leidende ideeën”, normen, met scheppende d. w. z., organiserende kracht, die te zamen de Staat vormen: de rechtsgemeenschap heft zich op, vindt zijn begrip, in de rechtseenheid, die de politieke natuur van de mensch is. Aldus is de dialectische zelfoplossing van het Recht als macht tot het Recht als zedelijke idee, als vrijheid (Hegel), waarin het karma der individuele rechtsschepping gedelgd wordt. De burgerlijke theosofen die gaarne meespreken over dingen waar zij geen verstand van hebben, verwijten aan de sociaaldemocraten, dat zij individuele rechten zoeken, inplaats van de eeuwige en algemeene werkelijkheden van het kapitalistische „rechtstelsel” dat zij verdedigen. Zij moeten nog leeren beseffen, dat Rajas zich uit eigen dialectiek opheft tot Sattva en dat Sattva allèen in deze dialectische zelf-opheffing geboren wordt en niet uit hun subjectief gemoraliseer.

De dialectiek van de Staat, waarvan de uitvoerige analyse tot een dogmatiek der staatswetenschap leidt, is de leer der zelfverbijzondering van deze zedelijke idee der *Staatsbewustheid*, de eeuwige staatsgrond, door middel van stelsels van stelsels van *staatsinstellingen* tot de deze overschouwende er beheerschende macht der *Staatsleiders* — naar het bekende logische schema, waarnaar alle zelfverbijzondering van het algemeene geschiedt

Het socialisme kent wel de volksleiders, die sociaalpsychologisch denkt, maar nog ter nauwernood de Staatsleider, die staats-theoretisch denkt. De demagogische vaardigheid van de een en de staatsmanswijsheid van de ander zijn helaas slechts zelden vereenigd en eerst zeer langzaam aan ontwikkelt zich uit de vormeloosheid van het proletarische staatsbewustzijn de boven-bouw der nieuwe staatsinstellingen onder de machtige, scheppende handen dezer Laatste.

In de inleiding tot de Geheime Leer (Secr. Doctr. I³ 3) beschrijft Blavatsky Buddhi als de macht die het afzonderlijke bewustzijn oplost in het algemeene. „Als Buddhi onze ik-heid oplost (vernietigt) met al zijn vikaras, openbaart zich Avalokiteshvara in ons en wordt Nirvana of Mukti bereikt, d. w. z. de vrijheid van belemmering door Maya” (de persoonlijke doelwereld).

Hieruit blijkt dat Buddhi in beginsel hetzelfde is als wat Diezgen als het wezen van de proletarische moraal begreep: de oplossing van het bijzondere in het algemeene, dus het worden tot het algemeene. Het onderscheid tusschen beide begripsvormingen bestaat alleen uit de gering ontwikkelde analyse van dit Diezgensche moraalbegrip, dat b. v. geen antwoord geeft op de vraag: hoe is het algemeene te denken alvorens het bijzondere er zich in oplost en aldus zich veralgemeenend tot het enkele¹⁾ wordt? De theosofische moraal leer antwoordt: als Avalokiteshvara en noemt het absolute individualisme, als alle bijzonderheid is verteerd, nirvana of mukti, de openbaring van Avalokiteshvara in het proces der zichzelf-oplossende bijzonderheid, de Itinerarius mentis in Deum heet daar Buddhi. Ook hier onderscheidt zich weer de theosofische begrippenwereld door hare dialectische subtiliteit en klaarheid.

Blavatsky (l. c.) onderscheidt in Buddhi drie „vermogens”: het vermogen tot kennis-name, het kanaal waardoor hemelsche kennis de Ego bereikt;

het vermogen goed en kwaad te onderscheiden, dus het hemelsche geweten;

de geestelijke ziel, die het voertuig is van Atma.

Wij zullen deze drie aanzichten van Buddhi terugvinden in de drie lichamen van de Cultuurstaat: het Wetenschappelijk, het Sociaalpedagogisch en het Sacramenteel Lichaam.

Hieruit blijkt reeds het algemeen karakter van de Cultuurstaat en zijn drie lichamen als de belichaming van het Algemeene in alle drie met het menselijke materiaal der bijzondere persoonlijkheden, die zich veralgemeen tot de absolute oorspronkelijkheid van het nirvana als „progressieve openbaring” van Avalokiteshvara, het „Lam Gods”, in ons tot wat in de spreektaal genialiteit heet en die de burgerlijke wetenschap, waarin de middelmaat norm is, met waanzin en misdaad subsumeert onder het begrip „abnormaal”.²⁾ Door deze theologische opvatting der oorspronkelijkheid, krijgt de theologie een moderne concrete inhoud en krijgt de psychologie der oorspronkelijkheid een methode die haar vereenigt met de leer der wereldwording en geschieden. Niet de drankzucht der ouders, zooals de burgerlijke wetenschap meent, maar de harmonie en logische bouw van de Kosmos is organon en kanon der scheppingskracht.

Het is bekend, dat Marxistische schrijvers algemeen de meening zijn toegedaan dat het proletariaat onherroepelijk godsdienstloos is. Hun bekende subtiële karakterologische speurzin, die ook de nu nog verborgen lagen van het proletarische bewustzijn doorvorsch, heeft deze hopelooze platitude van het nieuwe wereldvolk ontdekt, dat zij tot geen *oorspronkelijk* leven in staat achten en dat zich alleen met economische vraagstukken vermog in te laten — ook in de toekomst. Het atheïsme van Büchner c. s., de geestelijke bovenbouw van het ongebreidelde kapitalisme, is ook voor deze revolutionaire denkers de finale van het geestelijke geschieden der menschheid. Meer in het bijzonder is de theosofie een terugval tot „mystiek”, waarmee „de bourgeois de werkelijkheid van zijn ondergaande klasse ontvlucht”. Een visioinaire kracht die de in de werkelijkheid gevangen Marxistische kunstenaars begrijpen willen als onverenigbaar met het proletarische bewustzijn.

Inderdaad is alle revolutie, in (tot) Civa gesubjectieerd, de visioinaire ontvluchting der werkelijkheid in de droom van wat nog niet is en daarom schoon in wezen. Zij is evenals alle scheppingskracht het vormen van het nog ongevormde en dus het openbaren van het nog ongeopenbaarde. De theologie die de revolutie veroordeelt begrijpt evenmin het wezen Gods als het Marxisme de revolutie. Vandaar dat de eene de openbaring, de andere de revolutie

¹⁾ Het absolute individualisme blijkt uit deze dialectische ontwikkeling van het Algemeene tot het Enkele, samen te vallen met het absolute socialisme. (cf. Hegel. Logik, WW. v. 14).

²⁾ Over het wezen der oorspronkelijkheid is vooral te lezen O. Weininger, Geschlecht und Character.

kennen als iets aparts en tijdelijks in het geschieden der menschheid, dat in wezen buiten beide valt. De theoloog be-eindigt zijn denken in het wonder van Christus' openbaring, voor de Marxist staat het denken al stil bij het overdenken der aanstaande wereldrevolutie.³⁾ De theosoof weet dat wij de Ontzetting van de „Nacht van Brahma”, als „het geschieden eindigt” nog niet dragen kunnen, zooals wij nu zouden worden verschroeid door de hitte van de Zon. Hoewel zij beide gebeurtenissen kent als betrekkelijk nietigheden, komt haar wetenschappelijke zin, die gericht is op het continue en samenhangende, op tegen een menscheidsbeschouwing, die in het geschieden niets meer ziet dan de buitensporige verrassingen van een duveltje in een doosje. Zij kent de toekomststaat, zooals zij het geheele geschieden vòòr-ziet als de ontplooiing van een verborgen Heilsplan, dat voor het helderziend onderzoek nu reeds bereikbaar (zie b. v. A. Besant. *The Changing World*).

Voor haar is de wereldrevolutie het begin van haar zegetocht, zooals die het einde is van het Marxisme, want zij is de geestelijke bovenbouw der klassenlooze samenleving, zooals het Marxisme de geestelijke bovenbouw is van den klassenstrijd. Daarom kunnen alleen de gevoeligste politieke naturen op dit oogenblik onder de aanschouwing der samenhang van theosofie, socialisme en kunst handelen en oordeelen. Zij zullen de feiten der geschiedenis met een magische zekerheid zien geboren worden en gehoorzamen aan hun wil, want het geheim der demagogische élgance is Inzicht. De voor-socialistische machtsverdeling steunt op uiterlijke omstandigheden, de naderende politiek heeft de logische bouw der zelf-kennis in Hegels zin, die de „oude wijsheid” reeds leerde. Dit is de „magische politiek” van Novalis, die de Wereld tot Droom en de Droom tot Wereld maakt.

Het teekent de verwardheid, die het Kapitalisme heeft gebracht over de menschheid, dat niets zòd vreemd lijkt, dan wat „logisch” is en „vanzelf spreekt.” De eeuw der objectieve noodwendigheid, der machine-structuur van onze scheppingskracht, heeft de oorspronkelijkheid daarvan verlamd. Nu moeten wij onze vrijheid heroveren door de schijn van deze doode buitenheid te begrijpen als uit ons ontstaan, tot wij deze buiten ons geprojecteerde organen even „vanzelf” leeren beheerschen en doorvoelen als de levensorganen in ons. Zoo met ieder „bedrijf”, het economische, het politieke, het wetenschappelijke (met zijn methodologische machinerie) enz. De hemeldroom der vrijheid kan zich niet handhaven door de ontvluchting, maar door de beheersching der noodwendigheid. Das wissen wollen ist sein wollen; das sein wollen ist Weltschöpfer. Die Philosophie muss die Selbsterkenntniss dieses Weltschaffenden Selbst, muss das durch die Welt vermittelte, sich vermittelnde Wissen des Selbst sein; und wenn sie es noch nicht ist, so muss sie es doch noch werden. *Die Wahrheit der Welt ist Selbst-erkenntniss.* Max Dressler. Die Welt als Wille zum Selbst. 1904. 88.⁴⁾

Het is Hegels groote verdienste, lang voor de organisatie der Theosofische Vereeniging in het openbare leven trad, dit *einddoel der Wetenschap* te hebben gesteld als haar absolute methode.

Na zijn dood (1832) begon het moderne kapitalisme zich te ontwikkelen, dat de mensch en zijn kosmisch zelf niet kende dan als instrument der waar-voortbrenging. De aldus ontstane tijdgeest, waarin de Waar en zijn metafysische spitsvondigheden en theologische grillen heerschte was geen atmosfeer voor het absolute denken — en Hegel werd vergeten, zòd volmaakt vergeten, dat zijn stelsel een grillige denkdroom leek, waarmee „de” wetenschap geen rekening hoefde te houden.

En nu? Als de zon in de morgen staat de absolute methode weer op en veegt de nevelige bedensels der burgerlijke scepsis weg van de aarde, vereenigt zich met de andere hooge Uitgestootene, de Theosofie, overschaduwet het Socialisme, wijst de Kerk de weg uit het moeras der „nieuwe Scholastiek” en klaart de methodologie der empirische wetenschap — nu het Kapitalisme niet meer in die mate de aandacht der menschheid vraagt of die zelfs afstoot tot Socialisme.

Wel weet het moderne Marxisme van Hegel niet meer af, dan dat Marx hem „op de voeten zette”, maar deze

³⁾ Na een kwarteeuw van gemeenschappelijke bestudeering van het socialisme is het Marxisme in de studie van de toekomststaat nog niet verder gekomen dan „de dag na de revolutie”. (cf. Kautsky's brochure onder die naam).

⁴⁾ De leer van het zelf is in Hegels taal de leer der Idee, waarin das Seyn die Bedeutung der Wahrheit erreicht hat (W. W. V. 239), zooals de wijsheid der Upanishaden reeds leert.

waanwijze praatjesmakers beginnen alreeds tot de voor-geschiedenis van het socialisme te hooren en hun houding mag eerlijkheidshalve niet tegen dit betoog worden aangevoerd, dat de wezenlijke eenheid van Hegel, theosofie en socialisme bedoelt te bewijzen en daaruit de versmelting van deze drie geestelijke bewegingen tot het nieuwe Wetenschappelijk Lichaam voorspelt, dat de Zelf-kennis zoekt als de Waarheid en omgekeerd.

Het is interessant om na te gaan hoe de burgerlijke Akademie het onhoudbare van hare organisatie voelt, naarmate zij een macht begint te worden. Het Kapitalisme, dat alleen de winstjacht, kortom het economische leven, erkent als van algemeen belang en, evenals het sociaal-democratische Marxisme en revisionisme, de anarchie der Cultuurstaat zoekt te bestendigen, en alle puur geestelijke idealen tot privaatzak verklaart, erkent, even als het Marxisme, de wetenschap niet als een zelfstandige macht in de samenleving. Voor beide is de wetenschap de dienstmaagd der techniek, en een wetenschappelijk lichaam, dat aan de zelfkennis alle machten der Rechtsstaat onderworpen ziet in wezen, (zooals de Katholieke theologie bedoelde met haar oude leer van de organische onderschikking van de Staat aan de Kerk⁵⁾ is zoowel voor liberalen als voor de huidige sociaal-democraten een krankzinnig vindsel van al te logische hersens. Het bewijst, dat het intellect, uitgestooten uit de economische samenleving van het rijpende kapitalisme, dat geen initiatief meer vraagt, aan hare geestelijke idealen deze revolutionaire doelvastheid moet geven om het socialisme te redden uit de geestelijke omklemming van het liberalisme. Wij zien dan ook buiten het officieele socialisme een machtige geestelijke verjonging der menschheid beginnen, die de aanvang is van de genezing der Cultuurstaat uit haar anarchie. Deze zelf-organisatie wordt beheerscht door het vraagstuk naar het eind-doel en dus naar het wezen van het geschieden, welk inzicht tot methode en inspiratie wordt in de geestelijke arbeid. De drijvende macht in de Rechtsstaat was het „maatschappelijk noodwendige” dat ontspringt uit de Waar en zijn bewegingen en leeft tusschen de menschen, — de drijvende en richtende macht in de Cultuurstaat is de Kosmos zelve, zooals zij spreekt in de enkelingen en deze inwijdt in haar geheimen. Als zoodanig is de Kosmos de Avalokiteshvara⁶⁾ van het Indische Pantheon, zooals Nirvana de Kosmos heet, als de geestelijke woning, waarin het geschieden der Cultuurstaat de menschheid geleidelijk inleidt of in-wijdt tot de kennis daarvan. De „weg tot het Inzicht” is dus het geschieden van het Wetenschappelijk Lichaam als de zelf-openbaring van de Aardegeest, het Lam op de Troon, tot wat „wetenschappelijke oorspronkelijkheid” heet, de Imago Dei op dit gebied. (cf. A. J. Resink. Het persoonlijke en het sociale postulaat der Wetenschap. Tdschr. v. Wijsbegeerte Juni 1908).

(Wordt vervolgd).

⁵⁾ Het is bekend, dat achter de Katholieke Kerk en Staat strijdende belangen vchten van bourgeoisie en feodaliteit (waarmee zich alle improductieve kasten, als het militarisme en de bureaucratie, verder de middenstand en de boeren vereenigen. Vandaar Boulanger en de orangisten om le brav' général, vandaar Dreyfuss, vandaar Combes' scheidingswet. Ook achter het door de Jezuïten fel bestreden gallicanisme, achter Bossuet c. s., stond de jonge bourgeoisie. Een historisch-materialistische analyse van dit urgente vraagstuk ontbreekt in onze litteratuur.

⁶⁾ Zie over Avalokiteshvara of Kwan-Shi-Yin vooral Secret Doctrine I Section XV, en verder de Index, „the object of perception of Buddhi, the sixth principle in man”. (I³. 512).

A G E N D A.

D E N H A A G.

- Vrijdag 29 April. Gebouw v. K. en W.: Concert van Spoel's Vocaal Ensemble; 8 uur.
Ned. Tooneel: Oud-Heidelberg; 8 uur.
Diligentia: Cabaret-avond van mons. et mad. Botrel c. s.; 8 uur.
Zaterdag 30 April. Geb. v. K. en W.: Schoorsteenvegertje 2½ uur.
Fransche Opera: Madame Butterfly; 8 u.
Diligentia: Voordracht van Willem Royaards; 10½ uur.
Zondag 1 Mei. Geb. v. K. en W.: Voordracht-Matiné van Willem Royaards; 2 uur.
Fransche Opera: Aïda; 8 uur.
Maandag 2 Mei. Fransche Opera: Cloture; 8 u.

ADVERTENTIEN.

Tegen September te huur:
 een net gemeubileerde Voor- en Achter-
 kamer, met twee frissche Slaapkamers,
 uitmuntend geschikt voor 2 Heeren die wenschen samen
 te wonen. Adres: OUDE-DELFT 218.

:: SCHRIJFWERK. ::

Oppassend huisvader, ziekelijk, verzoekt beleefd
 SCHRIJFWERK. Net en accuraat. Aanbeveling van
 H. H. Studenten voorhanden.

Aanbevelend, A. A. HUIBERTS, Gasthuislaan 95a.

Zooeven verschenen:

Aan de ouders, die zoons naar de
 hoogeschoolen zenden:

≡ DE GROENTIJD ≡

Een academisch misbruik en de weg ter afschaffing,
 DOOR

EEN HOOGLEERAAR (J. J. M. DE GROOT).

203 bladzijden. 90 cent.

Vroeger verscheen:

J. H. TELDERS.

De Groentijd te Delft.

Prijs f 0,40.

J. VAN GENNEP.

Het bestaansrecht van den Groentijd.

Prijs f 0,50.

Voorradig in den TECHNISCHEN BOEKHANDEL EN
 DRUKKERIJ J. WALTMAN JR., Binnenwatersloot 33-35,
 Delft.

Heeren-Mode-Magazijn.
J. J. PETIT, Hypolitusbuurt 31.
 — GROOTE KEUZE NOUVEAUTÉS —
 Afdeeling: **HEERENHOEDEN** Speciaal merk The J. P. Hat.
 STROOHOEDEN in alle genre's.
 Engelsche Sportpetten. — Vesten. — Regenjassen.
 Uitrustingen.
 SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN.

LAATST VERSCHENEN NUMMERS IN DE:

Wereldbibliotheek.

- No. 119. HENDRIK IBSEN. MEDEDINGERS NAAR DE
 KROON, vertaald door MARG. MEYBOOM. Geb. f 0,50.
 „ 120/121. ERNST ZAHN. EENZAAMHEID, vertaling van
 ANNIE DE GRAAFF. Geb. f 0,80.
 „ 122/123. HELEN KELLER. MIJN LEVENSGESCHIEDENIS,
 vertaald door LOUISE STUART. f 0,80.
 „ 124/126. HOMEROS ILIAS. PROZA-BEWERKING, door
 KAREL VAN DE WOESTIJNE. f 0,90.

Nederlandsche Bibliotheek.

- No. 79. S. BONN. WAT ZANG EN MELODY. Geb. f 0,40.
 „ 80. MULTATULI. DUIZEND EN ÉEN SPECIALI-
 TEITEN. Geb. f 0,50.
 „ 81. J. A. SIMONS-MEES. EEN PALADIJN. Fantastische
 Comedie in 4 bedrijven. Geb. f 0,40.

Voorradig bij den

TECHNISCHEN BOEKHANDEL en DRUKKERIJ
J. WALTMAN JR.,
 BINNENWATERSLOOT 33-35. — DELFT.

Technische Boekhandel en Drukkerij

J. WALTMAN JR.

BINNENWATERSLOOT 33-35. — DELFT.

PAS VERSCHENEN:

- BOLLAND.** De Theosophie in Christendom en Jodendom.
 Een nieuwe bijdrage tot verduidelijking van den
 oorsprong des Christendoms. Prijs f 0,90.
SNIJDERS. De komeet van Halley en het vergaan der
 wereld. Prijs f 0,35.
RAADGEVER. De Chantage. Hoe ze in Den Haag werkt
 en optreedt. Prijs f 0,25.
RAADGEVER. Weg met de Scheidsmuren. Antwoord eener
 theosophie op een toespraak, gehouden door Dr. A.
 H. de Hartog, in de Wahana Loge der Theosophische
 Vereeniging, den 7en October l.l. met een weder-
 woord van Dr. A. H. de Hartog. Prijs f 0,10.
DE BLOCC VAN KUFFELER. De plannen tot afsluiting
 en droogmaking der Zuiderzee. Prijs f 0,50.
VAN PAASSCHEN. Wat is vrijmetselarij? Een proeve
 van beantwoording. Prijs f 0,10.
GROENEWEGEN. Jacobus Arminius op den 300-jarigen
 gedenkdag van zijnen dood. Prijs f 0,75.
POLAK. Het lintje. De feiten der Kuyper-zaak. Prijs f 0,25.
P. R. O. Staats-exploitatie van spoorwegen. Prijs f 0,25.
VAN DIJK. De Heer Willem Kloos en de „ex-acte waar-
 heid”. Prijs f 0,35.
JAN VAN LEIDEN. Wijsgeerige opstellen. Aanwijzing van
 de categorie der sport en eenige bijzondere gevallen.
 Prijs f 0,60.
BRAND. De automobiel en haar behandeling. Prijs f 1,90.
HEIJERMANS en MIJNLIEFF. Begroepshygiëne en eerste
 hulp bij ongelukken voor de bouwvakken. Prijs f 1,10.
SUFFRAGETTES. Een pleidooi voor de rechten der vrouw
 door een tehuis-blijvende Suffragette. Prijs f 0,20.

Voorradig in den Technischen Boekhandel en
 Drukkerij, J. WALTMAN JR., Binnenwatersloot
 33-35. — Delft.

Ontbiedt

S. LOGCHER,

: CHOORSTRAAT 46, :

die betaalt den HOOGSTEN PRIJS voor
 net gedragen Heerenkleeding.

ARCHITEKTUUR PRENTBRIEFKAARTEN,

voorstellend:

BOUWKUNDIGE ONTWERPEN

van:

PÜTZER, REHLEN, FISCHER, METZENDORF, MESSEL,
 CURJEL EN MOSER, HOFFMANN, DÜLFER, v. SEIDL,
 HEILMANN EN LITTMANN, HOCHEDER, BILLING,
 GRÄSSEL, WAGNER.

==== PRIJS PER STUK 7½ CENT. ====

Voorradig bij den

Technischen Boekhandel en Drukkerij

J. WALTMAN JR.,

Binnenwatersloot 33-35. — DELFT.